

die geringere Senkung des Geldzinses unter den natürlichen Zins bedeutet, dass die Nachfrage nach Eisen jetzt in viel stärkerer Masse zurückgehen muss, als die Nachfrage nach Weizen und dass daher der Eisenpreis stärker sinken muss, als den Weizenpreis. Tatsächlich fällt auch der Eisenpreis von 1873 um mehr als das Doppelte des Weizenpreises«. Kommentarer er overflødige, men man spørger sig selv, hvorledes det er muligt at man kan tro, at saa voldsomme Prisforskydninger kan skyldes de monetære Forhold? Det er et rent Held, at Forf. ikke ogsaa har haft Fingre f. Eks. i Petroleumspriserne.
O. Strange Petersen.

T. H. Aspestrand: ELEKTRICITETSØKONOMI. Eget Forlag. Oslo 1933. 174 Sider.

Ud fra ingeniørmæssige Synspunkter gives i den foreliggende Bog en Fremstilling af de tekniske Forholds Betydning for Elektricitetsværkernes Økonomi, og for Driftsøkonomer har Arbejdet netop sin Værdi ved, at der af Teknik medtages det — og kun det — som er af væsentlig Interesse for de økonomiske Overvejelser.

Bogen holder sig snævert inden for de afstukne Rammer og forsøger ikke at se Elektricitetsproduktionen og -forbruget som et Led i det økonomiske Samfundsmaskineri. Vilde man give en saadan almindelig Fremstilling, kunde man nemlig i en norsk Fremstilling ikke undgaa at udrede Forbindelsen mellem de norske Kommuners Vanskeligheder og den stærke Udbygning af Vandkraftanlæggene i Krigsaarene, der foregik ikke mindst under Paavirkning af Selvforsyningstanken.

Forfatterens Beregninger af Produktionsomkostningerne er meget lærerige og synes i vidt Omfang at bygge paa selvstændige Undersøgelser. Derimod forundrer det, at der ikke er gjort mere ud af Afsnittet om Afhængighed mellem Pris og Efterspørgsel, idet Forfatteren her hovedsagelig indskrænker sig til kort at referere de af Nordberg Schulz foretagne Beregninger. Det er iøvrigt Anmelderens Opfattelse, at de paa Grundlag heraf tegnede Efterspørgselskurver ingenlunde giver et rigtigt Billede af Virkeligheden, og man kan kun beklage, at der af Elektroingeniørerne ikke gøres et større Arbejde med Hensyn til Indsamling af Erfaringsmateriale, som kan belyse dette Spørgsmaal.

Det er noget vanskeligt at faa fat i Forfatterens Mening med Hensyn til de egentlige Prispolitikproblemer, idet det i Begyndelsen af Bogen stærkt hævdes, at det er en Misforstaaelse at tro, at Værkerne ved deres Fastsættelse af Takster tager Hensyn til Priserne paa andre Energikilder, idet de Strømpriser, som Værkerne sædvanligvis stipulerer, er »i skjønn overensstemmelse« med Omkostningerne for Levering til de forskellige Forbrugergrupper. I denne Opfattelse er Anmelderen uenig med Forfatteren, som da ogsaa selv i et følgende Afsnit (Side 164 ff) synes at være kommet til et andet Resultat.

Endelig skal anholdes en besynderlig Misforstaaelse, som Forfatteren gør sig skyldig i, idet han som faste Omkostninger medregner baade Amortisation af Gæld og teknisk Amortisation (nemlig »et Beløb, som antages at tilsvare den aarlige Værdiforringelse af Anlægsdelene og Materialet«). Man vilde ved en saadan Beregningsmaade føre samme Beløb til Udgift 2 Gange, og Forfatteren gør ikke Forstaaelsen lettere (i hvert Fald for danske Læsere) ved at betegne denne tekniske Amortisation (eller Afskrivning, som vi plejer

die geringere Senkung des Geldzinses unter den natürlichen Zins bedeutet, dass die Nachfrage nach Eisen jetzt in viel stärkerer Masse zurückgehen muss, als die Nachfrage nach Weizen und dass daher der Eisenpreis stärker sinken muss, als den Weizenpreis. Tatsächlich fällt auch der Eisenpreis von 1873 um mehr als das Doppelte des Weizenpreises«. Kommentarer er overflødige, men man spørger sig selv, hvorledes det er muligt at man kan tro, at saa voldsomme Prisforskydninger kan skyldes de monetære Forhold? Det er et rent Held, at Forf. ikke ogsaa har haft Fingre f. Eks. i Petroleumspriserne.
O. Strange Petersen.

T. H. Aspestrand: ELEKTRICITETSØKONOMI. Eget Forlag. Oslo 1933. 174 Sider.

Ud fra ingeniørmæssige Synspunkter gives i den foreliggende Bog en Fremstilling af de tekniske Forholds Betydning for Elektricitetsværkernes Økonomi, og for Driftsøkonomer har Arbejdet netop sin Værdi ved, at der af Teknik medtages det — og kun det — som er af væsentlig Interesse for de økonomiske Overvejelser.

Bogen holder sig snævert inden for de afstukne Rammer og forsøger ikke at se Elektricitetsproduktionen og -forbruget som et Led i det økonomiske Samfundsmaskineri. Vilde man give en saadan almindelig Fremstilling, kunde man nemlig i en norsk Fremstilling ikke undgaa at udrede Forbindelsen mellem de norske Kommuners Vanskeligheder og den stærke Udbygning af Vandkraftanlæggene i Krigsaarene, der foregik ikke mindst under Paavirkning af Selvforsyningstanken.

Forfatterens Beregninger af Produktionsomkostningerne er meget lærerige og synes i vidt Omfang at bygge paa selvstændige Undersøgelser. Derimod forundrer det, at der ikke er gjort mere ud af Afsnittet om Afhængighed mellem Pris og Efterspørgsel, idet Forfatteren her hovedsagelig indskrænker sig til kort at referere de af Nordberg Schulz foretagne Beregninger. Det er iøvrigt Anmelderens Opfattelse, at de paa Grundlag heraf tegnede Efterspørgselskurver ingenlunde giver et rigtigt Billede af Virkeligheden, og man kan kun beklage, at der af Elektroingeniørerne ikke gøres et større Arbejde med Hensyn til Indsamling af Erfaringsmateriale, som kan belyse dette Spørgsmaal.

Det er noget vanskeligt at faa fat i Forfatterens Mening med Hensyn til de egentlige Prispolitikproblemer, idet det i Begyndelsen af Bogen stærkt hævdes, at det er en Misforstaaelse at tro, at Værkerne ved deres Fastsættelse af Takster tager Hensyn til Priserne paa andre Energikilder, idet de Strømpriser, som Værkerne sædvanligvis stipulerer, er »i skjønn overensstemmelse« med Omkostningerne for Levering til de forskellige Forbrugergrupper. I denne Opfattelse er Anmelderen uenig med Forfatteren, som da ogsaa selv i et følgende Afsnit (Side 164 ff) synes at være kommet til et andet Resultat.

Endelig skal anholdes en besynderlig Misforstaaelse, som Forfatteren gør sig skyldig i, idet han som faste Omkostninger medregner baade Amortisation af Gæld og teknisk Amortisation (nemlig »et Beløb, som antages at tilsvare den aarlige Værdiforringelse af Anlægsdelene og Materialet«). Man vilde ved en saadan Beregningsmaade føre samme Beløb til Udgift 2 Gange, og Forfatteren gør ikke Forstaaelsen lettere (i hvert Fald for danske Læsere) ved at betegne denne tekniske Amortisation (eller Afskrivning, som vi plejer

at sige) med Udtrykket »Henlæggelse til Fornylsesfond«. Ved de danske af Kommuner drevne Elektricitetsværker er disse Henlæggelser som Regel ansat under Hensyn til, hvad man i det enkelte Aar mener at kunne formindske Driftsoverskuddet med (i Københavns Kommune henlægges saaledes ligefrem en bestemt Andel af Driftsoverskuddet). Der vilde i og for sig ikke være noget til Hinder for, at man opfattede Henlæggelser til Fornylsesfond som en Udgift, der skulde dække Forskellen mellem den tekniske Amortisation (Afskrivninger) og hvad man kunde kalde den økonomiske Amortisation, idet det ofte kan blive nødvendigt at forny et Anlæg, forinden det er slidt op i teknisk Forstand. Tidspunktet for en saadan Fornylse vil imidlertid bl. a. være afhængig af Kommunens finansielle Stilling, og for saa vidt er der altsaa dog nogen Ræson i kun at henlægge saa meget til Fornylsesfond, som man mener at have Raad til.

Henry Stjernqvist.

Erich Preiser: GRUNDZÜGE DER KONJUNKTURTHEORIE. Tübingen (Mohr) 1933. 160 S.

Det er paa en Gang beskedent og dristigt, naar Forf. i Forordet fremhæver, at han med fuldt Overlæg har kaldt sin Bog Grundzüge der Konjunkturtheorie, skønt dens Indhold »forsaaavidt« er en ny Teori. Beskedent fordi Fremstillingen — trods al Afhængighed af Forgængere — paa ingen Maade er blot og bar kompilatorisk, men tværtimod særdeles selvstændig; men dristigt fordi den kun har meget begrænsede Muligheder for at kunne forene de modstridende Meninger.

Hermed skal paa ingen Maade være sagt, at det er en haabløs Opgave, paa Forskningen nuværende Standpunkt, at forsøge at give en alment acceptabel sammenfattende Fremstilling af de vundne Resultater. Tværtimod er vel netop dette de fleste Konjunkturforskeres store Maal; men Mulighederne beror paa Opgavens Formulering.

Man kan sondre mellem to Slags Teorier. Den første Type deduceres ud fra visse enkle Forudsætninger (der kan være af højst forskellig Karakter), og bestaar af et logisk Skema, der viser, hvorledes en Bølgebevægelse opstaar under netop de valgte Forudsætninger. Om en saadan Teori er rigtig eller forkert beror i og for sig kun paa dens logiske Holdbarhed; men dens Værdi afhænger af, hvorvidt den Aarsagssammenhæng, den har isoleret ad Abstraktionens Vej, er et væsentligt Element af de virkelige Bevægelser. Forskellige Teorier af denne Art behøver ikke at være kontradiktoriske; de kan meget vel hver for sig belyse væsentlige Træk af Sammenhængen. Man maa netop paa Forhaand vente, at en enkel skematisk Konstruktion vil være ganske utilstrækkelig til at give en udtømmende Forklaring paa de meget komplicerede Fænomener, man staar overfor.

Det er denne Tankegang, der ligger til Grund for den anden og almindelige Type paa Konjunkturforklaringer. Disse kan derfor ikke fremtræde som logisk afsluttede Teorier, men bliver delvis af descriptiv Karakter. Man beskriver det typiske Konjunkturforløb og udreder Traadene i den komplekse Sammenhæng ved at inddrage mange forskellige Momenter og mange forskellige Former af indbyrdes Afhængighed. Skal Teorien dernæst anvendes paa en given historisk Konjunkturbevegelse, maa den tillempes og suppleres under Hensyntagen til de specielle Forhold, der har gjort sig gældende. I Følge Sagens Natur faar Udredningen et subjektivt Præg — ligesom poli-